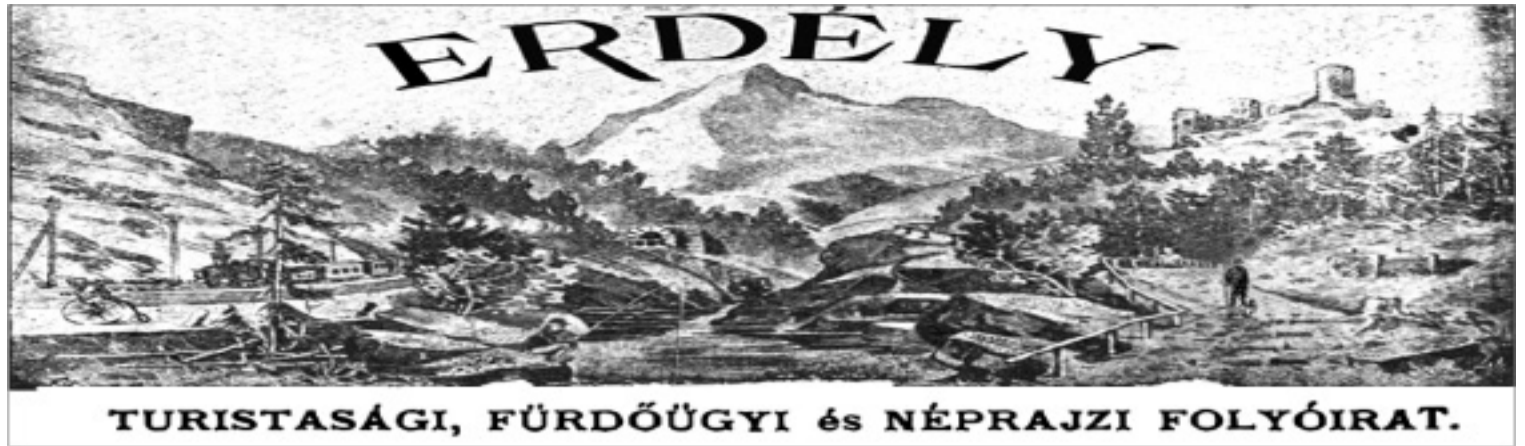

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 197. szám
2025/1.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 ÉrtesítőjeSzerkesztőség (info@ekokolozsvar.ro):
Kismihály Boglárka,
Tóthpál Tamás.
Főmunkatárs: Pál GyöngyiA következő lapszám megjelenik:
2025. február 14.

Találkozás a 40 éve nem látott osztálytárssal, patakon való átkelés, kultúrcseppek és az elmaradhatatlan zsiros kenyér

Vallomások a 2024-es EKE-rendezvényekről

A december 6-i évadzáró ünnepségünkre készülve felkértük önkénteseinket, támogatóinkat és partnereinket, hogy osszák meg velünk a 2024-es síversenyeken, teljesítménytúrákon, vagy havonta megszervezett kirándulásokon tapasztalt élményeiket, felejthetetlen emlékeiket, vagy vicces történeteiket. Mivel igazán kedves, őszinte és szórakoztató gondolatok születtek, szeretnénk az olvasókkal is megosztani ezeket, hiszen számunkra óriási elégtételt és örömet jelent, hogy nemcsak a résztvevők, hanem önkénteseink is kellemes emlékekkel gazdagodnak egy-egy eseményünkön.

- A Vasvári Pál-kerékpártúrán az első két befutó hamarabb Bánffyhunyadra ért, mint a pontozók (mi). Útközben próbáltuk az útbaigazító nyilatokat begyűjteni, a versenyzők pedig megelőztek. Nagyon jó teljesítménnyel tekertek célba!

- Nagyon örvendek, hogy kezdeményeztük annak idején a Kós Károly-teljesítménytúrát, olyan jó kezekben van, amíg egészségünk kitart, szeretettel várjuk a résztvevőket.

- A zsiros kenyér minden évben felejthetetlen.

- A Jókai-túra utáni felszabadult hangulat Torockón minden évben emlékezetes, akár túrázó, akár önkéntes vagyok.

- Végre eljutottunk Torockóra, igaz nem gyalog, hanem kocsival Várfalváról.

- Egész túra alatt Bogit azal szívatták, hogy nem biztos, hogy megéri a 10 évet.

- Végre jutott a bogrács-gulyásból, jóllaktunk.

- A születésnapomat a túrán ünnepeltem, Várfalván meglepetéstorta várt.

- A Kós-túra jelölésén frissítővel vártam a nagyon megszomjazott résztvevőket.

- „Kultúrcseppek” szórtam a kirándulásainkon.

- Szuper volt a Vándortábor.

- Jókai-túra. Áztunk rendszeresen.

- A résztvevőkkel való vicces szavaltások.

- Amikor a Jókain legelőszőr segítettem.

- Túri-hasadék túra.

- Bánffy-túra, Jókai-túra.

- Kós Károly-túra.

- A gyereksíverseny, amelyen a lányom részt vett.

- Először önkénteskedtem a Jókain.

- A Kápolnás-tetőre felmenve még volt oxigénem.

- Szuper élmény volt önkénteskedni és kirándulni!

- Nagyon jó élmény volt, amikor az emléklapokra írtam a résztvevők nevét.

- Élmény, hogy ott lehettem, szeretettel hasznossá tehettem magam egy közösség érdekében.

- Amikor résztvevő voltam a túrákon, láttam, milyen ügyesen van minden megszervezve, és amikor szervező lettem, még jobban megkedveltem a csapatot.

- Felejthetetlen, ahogy érkeztek a kiszáradt, elfáradt gyalogosok, biciklisek!

- Élmény volt a Jókai-teljesítménytúrára, Várfalván a sok gyerekkel induló családnál.

- Tetszett a patakon való átkelés a Bánffy gyalogostúra végén, lehűsítettük a lábainkat.

- Nagyon ködös időben indultunk Kolozsvárról a Kis-Magurára, ahol különleges idő fogadott, gyönyörű napsütés, alattunk minden ködben, mintha repülőről néztünk volna le.

- A többnapos torockói túrán, egy kisebb magyarországi csoporttal kerültünk össze, ahol mindenki nagyon jól érezte magát a túrák alatt.

- Számomra különleges volt az idei év, mivel tavasszal, Kardos Zalánal együtt, megszerveztük az első EKE-túránkat a Bedellőre. A túra nagyon családi hangulatú volt, csak ismerősök vettek részt rajta, ami csak növelte az izgalmunkat.

- Ez lesz az első, amelyre eljutunk, úgyhogy, majd utána mesélek. Amúgy vicc ide, vicc oda, idén a nyomtatni-való anyagok időben átjöttek, és nem volt annyira meredek helyzet, de lehet, már a múlt évben is így volt, csak mi nem vettük észre. Köszí!

- A Jókain találkoztam egy román házaspárral, akiket Tóthpál Tamás szervezett be a teljesítménytúrákba. A hölgy nagyon dicsérte a teljesítménytúrákat, nagyon izlett neki a zsiros kenyér is, azt mondta, milyen jó, hogy szervezzük ezeket a rendezvényeket és ki tudnak mozdulni a természetbe a férjével.

- Mint pontozó bíró, felejthetetlen élmény, amikor a gyerekeket háton hordozva beérkeznek a célba a családok.

A Vasvári kerékpáros teljesítménytúrára az első hamarabb célba értek, mint a pontbírók

- Az EKE *Erdély tájain* mellékletéről van vicces emlékem: az egyik cikkben az akkori szerkesztő, Kerekes Edit alcímváltoztatást javasolt, megírta a szöveget chaten, valahogy így: A következő alcím jelenjen meg, stb... Sajnos az címmel együtt Edit teljes instrukcióját sikerült bemásolni. Másnap, a lap megjelenéskor foghattuk a fejünket.

- Vicces, hogy soha nem tudok eljutni egy rendezvényre se, de ígérem, hogy ha egyszer sikerülni fog, akkor az felejthetetlen lesz.

- Minden „Mesél az EKE” felvétele nagyon kellemes élmény, alkalom arra, hogy új, kedves embereket ismerhessek meg személyesen is.

- Nagyon jó élmény volt, amikor a Jókai-biciklitúrára való önkénteskedés után átmentünk Torockóra és találkoztam Kasza Izabellával, aki nagyon kedvesen üdvözölt, felébresztette bennem az EKE-táboros emlékeket.

- Idén a Jókain az egyik mikrobuszban öltöztem át indulás előtt, és utána ettünk finom zsiros kenyeret hagymával, és beszélgettünk Pethő Dórával. Számomra felejthetetlen kedves emlék marad.

- Nagyon jót beszélgettünk Várfalván Kovács And-

rással, és ugyanott találkoztam Molnár Cecília Norvégiaiban élő volt osztálytársammal, akit 40 éve nem láttam élőben, csak a közösségi médián keresztül. Cili nem ismert fel, pedig az igazi nevén szólítottam, mert ő „álnéven” túrázott...

- A Bánffy-túrára pontbíróként az utolsó csapattal együtt jöttünk le a hegyről, 2 apa és 2-3 gyerek. A gyerekeket nem lehetett kordában tartani, mindent felforgattak, mindent megnéztek, míg az utolsó 100 m-hez nem értünk. Akkor a lábukat mintha kikapcsolták volna, járni többet nem tudtak, sem mozogni, így az apjuk hátán kellett végül befejezniük a túrát.

- A Kós végén, egyik hosszú gyalogos résztvevő azt mondta (vicces hangnemen, nem sértően), hogy itt a szervezők mind szadisták, akik megszervezik ezeket a nehéz túrákat, amiket ők nem járnának végig, aztán autóval járkálnak és nézik, hogy szenvednek a résztvevők.

- A Jókai-élménytúrára, Marci fiammal és Judit lányommal pontbírók voltunk az Unirea sporttelep ellenőrző pontnál, de miután az összes kerékpáros átment az

ellenőrző ponton, úgy döntöttünk, hogy mi is a csapat nyomába eredünk, nálunk voltak a kerékpárjaink. Sajnos az egyik kerékpár meghibásodása miatt előbb viszont haza kellett mennünk, és csak kerékpárcsere után tudtunk indulni. Az Adrenalin park ellenőrző pont már bezárt, amikor jóval a megadott idő után odaértünk, és Marci fiam nagyon el volt keseredve, hogy nem kaptunk matricát. Én próbáltam vigasztalni, ugyanakkor azt is elmondani, hogy mi nagyon későn indultunk, és több ellenőrző pont már be lesz zárva. Nagyon hajtottunk a Mikes-gérinten, és amikor a Hordós-kúti EP-hez értünk, éppen akkor indultak a pontbírók lefelé a zárás után. De amikor minket megláttak, újra elővették a matricákat, listákat, „elkönyveltek” minket, majd újra összecsomagoltak. Nemcsak nagy örömet szereztek ezzel nekünk, hanem azt is megtanultuk, amennyiben egy mód van rá, a pontbíró nem hagy „maga mögött” túrázókat, résztvevőket. Köszönjük Szilágyi András, Fazakas Ferenc, Názár Erzsébet a kedvességet és az értékes leckét!

Év végét és új évet köszöntő hagyományos kirándulások

Elrepült a 2024-es esztendő, a nyár hosszú és forró volt, az elmúlt évek legmelegebbike. Nagy meleg és kevés csapadék jellemezte, amelyet egy szép hosszú ősz követett. Szeptemberben még zöld volt minden, októberre megjelentek a csodálatos, tarka őszi színek, a hónap vége felé már a sárga és a barna szín dominált, de még sokáig az ágakon maradtak a levelek, csak november vége felé hullottak le. November 30-án, egy késő őszi kiránduláson figyeltünk fel arra, hogy az ágakon már nincsenek levelek. A lehullott lombtakaró vastagon beborította a szászfenesi erdő ösvényeit, az út alig látszott a vastag levéltakarótól.

PÁL GYÖNGYI

Előző este csepergett az eső, már úgy tűnt, elmarad a november utolsó hétvégéjére tervezett séta, de reggel mégis 15-ön gyűltünk össze a Bucium utcai M21 autóbussz monostori megállójában. Az autóbusszal a szászfenesi Leányvár negyedi végállomásig utaztunk, onnan a nemrég épült új lakóházak mellett az erdőben vezető ösvényen délnyugat felé, a Medve-gerincen haladó ösvényen gyalogoltunk. Az elmúlt hónapokban nem nagyon kirándultam, hiányzott az erdő, a megszokott séták a természetben. Nemsokára elértünk az egykori szekérutak kereszteződéséhez, amely a környező falvakat kötöt-

6-án a Mikulás meglátogatja a gyermekeket, és ha az elmúlt évben jól viselkedtek, az ablakba tett csizmákba ajándékokat hoz. Az EKE-tagokat is minden évben megajándékozza: túraprogramunkban már hosszú évek óta szerepel december elején a Mikulás-túra. Az idén december 4-én tartottuk Szabó János szervezésében a Bükk-erdő Páter út melletti tisztásán ezt a túrát, 32-en vettünk részt. Ezen a helyen asztalok és padok is vannak, amelyeket a kirándulók készítettek. A Mikulás-túrára szokás szerint mindenki kis csomaggal érkezik, amelyeket a piros köpenyes és piros sapkás EKE-Mikulás, és a szintén piros sapkát viselő segédei összegyűjtenek a Mikulás

A hagyományos Mikulás-túrán mindenki kapott ajándékot

sült a szalonna, majd felkerült az üst is a borral. Az idő borús volt, de szerencsére nem esett, sőt rövid időre a nap is kisütött.

hosszabb utat választók a Hója-gerinc felé, mások az autóbussz kisbácsi megállójába mentek.

A karácsonyi ünnepek és a szilveszter ismét hó nélkül telt el. A hagyományhoz híven az új esztendő második napján, csütörtökön délelőtt indultunk az év első túrájára a monostori végállomásra. Az évnyitó túrát viccesen „józanító” túrának is szoktuk nevezni. A találkozóhelyen, a tömbházak előtti fák törzsén egy fűre kis mókus szaladgált le és fel, valószínűleg ennilátót szoktak tenni neki az ott lakók. Az évnyitó túrát Kovács D. Zsuzsa, az EKE-Kolozsvár 1891 elnöke szervezte, szokás szerint a Rejtett forrás tisztásán, amelyen 50-en vettünk részt. A sok ünnep után kicsit álmosan ébredtünk az új esztendő második reggelén, de hamar kiment az álom a szemünkből, amikor észrevettük, hogy kint fehérebb minden, mint az elmúlt napokban. Először azt hittük, havazott, hiszen januárban ez szinte természetes volna. Decemberben is volt egy kis havazás, de az már az ünnepek előtt elolvadt.

Csak a hegyekben, 1600 m felett esett nagyobb hó. Nem havazott most sem, csak a ködös levegőből csapódott ki a nedvesség jégkristályok formájában az ágakra, levelekre, a fák törzsére, növényekre, és vékony rétegben a talajt is beborította. A hőmérséklet -5 fok lehetett, ezért a talajon, ahol nedvesség volt, jégréteg is képződött, vigyáznunk kellett a csúszós részeken az erdőben. Szép volt az erdő, a fehér jégkristályoktól csillogó fákkal tette különlegessé ezt a napot. A tél nagyobb része még hátra van, jöhet még nagy hó és hideg, hiszen kemény telet jósoltak erre az évre, az elmúlt évek enyhe telei után. Ezen a télen sem voltak még nagy hidegek, bár változó volt az idő, a ködös napokat felváltotta a napsütés és a tavaszi idő, egyes helyeken talán már a hóvirágok is előbújnak. De a tél még nem ért véget, és a tavasz még messze van.

Reméljük, hogy az új esztendő sok szép kirándulást és kellemes napokat hoz majd minden természet szerető és természetjáró embernek.

Késő ősz a szászfenesi erdőben

te össze valamikor: Csürülyét (Ciurila), Kolozstótfalut (Tăuț), Magyarfenest (Vlaha), Tordaszentlászlót (Săvădisla) és Lónát (Luna de sus). Itt ott még látszanak az egykori útjelző kövek. Ezeket az utakat ma már nem használják, csak a gyalogtúrákat kedvelő kirándulók és természetjárók ismerik. Az itt levő dombokat lombhullató erdők borítják, amelyeket legelők tarkítanak. Délnyugaton a legmagasabb pont a Havas-bükke-tető (Vf. Recea, 759 m), északnyugatra pedig a Bükk-tető (603 m). A legelő szélén levő szép kilátópontról szemléltük az őszi tájat, ahonnan szép kilátás nyílik a Lóna-patak völgyére, a Havas-bükkére és a Gyalui-havasokra. Onnan a Róka-völgy peremén haladó ösvényen tértünk vissza Szászfenesre. A levegő elég párás volt, de azért megcsodáltuk az alattunk elterülő Szászfenest, szinte hihetetlen, hogy mennyire kiépült az elmúlt években, egy egész város épült fel a Kis-Szamos partján. Az idő enyhe, de őszi volt.

December a hagyományos téli túrák hónapja. A néphagyomány szerint december

szakjába, és a résztvevők között kisorsolják. Így minden résztvevőnek jut egy ajándékcsoomag, amelynek köszönhetően jó hangulatban telik a túra.

December 9-én került sor egy másik hagyományos téli túrára, a Szilágyi András szervezte borforraló túrára, amely már 30 éves hagyományjal büszkélkedhet. A túra a Törökvágás tetejéről, a falumúzeumtól indul a Hója-erdőn keresztül a Bácsi-torok egyik tisztásáig. Akiknek hosszú ez a gyaloglás, azok a 31-es autóbusszal utazhatnak Kisbácsig, onnan rövidebb úton érhetik el a tisztást. Mindenki hozhat egy kis üveg bort, fűszereket és cukrot a forralt borhoz, szalonnát, kolbászt a sültögtetéshez. A tisztáson idén nagyjából harmincan gyűltünk össze 11 óra felé, többnyire idősebb EKE-tagok. Ilyenkor mindig eszünkbe jutnak a régi emlékek, az egykori túratársak. Az idő eltelt, elrepültek az évek, van, aki a régiek közül már egészségi problémák miatt nem jöhet, de sokan már nincsenek közöttünk. András megrakta a tüzet, a parázson

Kellemesen telt az összejövétel, beszélgetéssel és énekléssel. A decemberi rövid napok miatt az órák gyorsan teltek, így hamarosan hazafelé indultunk: a

Borforraló túra a Bácsi-torokban Szilágyi András szervezésében

Szamosújvár, az erdélyi örmény metropolisz

„Erdély egy gazdag, de ismeretlen múzeum. Alig hiszem, hogy lenne egy más, ezer mérföldnyi területe földtekénknek, hová természet és emberkéz ennyi ritkaságot egymásra halmozott volna.” – vallotta több mint százötven éve Kóváry László (1819–1907) erdélyi történész. Azóta sokan és sokat tettek azért, hogy megismerjük és megszeressük ezt a gazdag múzeumot, a szülőföldünket. Azonban nem elég tudni róla, hogy milyen szépségek, értékek találhatók szülőföldünkön, fel is kell kerekednünk és felkeresnünk azokat, hiszen amint Tavaszy Sándor református lelkész, egykori EKE-elnök mondta: „A szülőföldet és a hont nem lehet szeretni, ha nem ismerjük azt úgy, amint a különböző tájak, helyek sajátosságában és szépségében szemtől szemben áll velünk.”

KOVÁCS D. ZSUZSA

Nagy elődeink szavait meg szívvelve igyekszünk időről időre felkeresni szebbnél szebb tájainkat, épített örökségünket, ismerkedünk szellemi örökségünkkel. Tesszük ezt nemcsak a magunk kedvére, hanem az EKE hívószavára hallgató, Erdély népei, tájai, történelme iránt érdeklődő emberek épülésére is, ahogy tettük ezt tavaly december 21-én, amikor Szamosújvárra, az erdélyi örmények legfontosabb

ség. Történt mindez az után, hogy az Ararát lábánál fekvő Khor Virap várában keresztény meggyőződése miatt 13 éve raboskodó, partus származású cezáriai Gergely (a későbbi Világosító Szent Gergely) csodálatos módon meggyógyította III. Tiridát örmény királyt, aki emiatt hálából a kereszténységet államvallássá tette.

A Kárpát-medencében már a 2. századtól kezdve tudunk örményekről. A Kézai és a Thuróczy-krónikák szerint (13. és 15. század) a honalapító

tek és több várost alapítottak: Szucsáva, Jászvásár, Botoșani, Dorohoi, Vaslui, Galac. 1401-ben Szucsáván püspökséget hoztak létre. A 15–16. században Moldvából folyamatosan szivárogtak át örmények Erdélybe. A legnagyobb méretű erdélyi letelepedés azonban az 1671–1672-es években történt. A kivándorlás oka Gheorghe Duca moldvai fejedelem politikája volt. A kegyetlen uralkodó elleni lázadást 1671-ben egy örmény származású bojár vezette. A lázadás leverése után az örmények szervezett csoportokban hagyták el Moldvát Erdély irányába. Ez a letelepedés az előzőektől eltérően nem szóróványosan, hanem tömegesen történt, az új otthont keresők magukkal hozták intézményeiket is. A moldvai örmények 1671–1672 telén kérétek Apafi Mihály erdélyi fejedelemtől letelepedésük engedélyezését, és szabad kereskedelmük folytatását a fejedelemség területén. Az engedélyt megkapták, közösségeik Besztercén, Erzsébetvárosban, Gyergyószentmiklóson és Csíkszépvízen telepedtek le. Besztercén az örmények vezető rétege telepedett le, és körülbelül 40 évet éltek ott, amíg a szászok – pestisjárvány ürügyén – 1712-ben kiűzték őket.

Pillantsunk bele Szamosújvár történetébe. A Kis-Szamos völgye már az őskorban lakott terület volt. A mai Szamosújvár helyén a középkorban Gerla falu állt, amelynek emlékét a város román neve őrzi. A kezdetben jelentéktelen falu a közeli Bálványosvár vajdai uradalmához tartozott. A település akkor vált jelentőssé, amikor 1540 körül Martinuzzi Fráter György a régi Bálványosvár köveiből új várat építtetett ide, ekkor kapta a település a Szamosújvár nevet. A barát meggyilkolása után (1551) királyi birtok lett, majd 1553-ban Dobó István, Erdély új vajdája kapta meg. Izabella királyné visszatérésekor, 1556-ban Dobó hosszú ostrom után feladta a várat, amely a királyné személyes birtokává vált. Az ostrom után Dobót a várban tartották fogva, ahonnan 1557-ben szabadult. A Szamos mellé telepített erőd a 18. század végére

magyarokkal is érkeztek örmények. A további századokban is többször találkozunk olyan írott forrásokkal, amelyek az örmények jelenlétét bizonyítják Erdélyben.

Az örmények jelentősebb erdélyi betelepülése a 15. századtól mutatható ki. A források alapján az erdélyi örmények története Moldvához kötődik, ahova már az 1239-es mongol invázió előtt megérkez-

Örmény pad

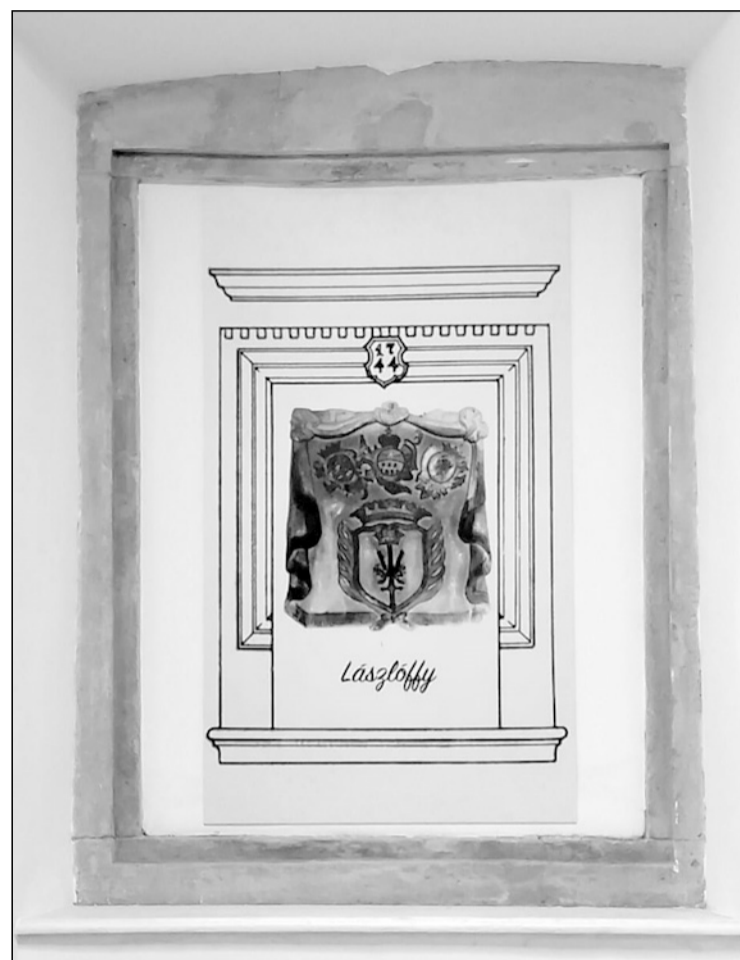
központjába látogattunk. Próbáltunk megismerkedni az örmények eredetével, történelmükkel, az erdélyi örmények, de leginkább a szamosújvári örmények történetével, ami már századok óta összefonódik a magyarság történetével, továbbá legendáikkal, szokásaikkal, templomaikkal.

Az örmény nép a Káspi- és Fekete-tenger közötti Kaukázus-hegység Ararát nevű csúcsa körüli térségben alakult ki. Történelmüket bibliai mitikus idők, Noé idejére vezetik vissza, akinek bárkája az Ararát hegyén feneklett meg a bűnös világot elpusztító özönvíz után. A hagyomány szerint a legendás hős, Hajk, Noé dédunokája Kr. e. 2493-ban alapította meg birodalmát. Mindenképp egy ősi népcsoportról van szó, amelynek az idők homályába vesző zaklatott történelme során számtalanszor kellett menekülnie hazájából az üldözői elől. Az egykori hatalmas birodalomból mára már csak egy picinyke Örményország maradt, de a világ minden részén találunk örményeket, akik büszkék a dicső múltukra még akkor is, ha ma már nem beszélnek ősük nyelvét.

Örményország volt a világ első országa, ahol 301-ben lett államvallássá a keresztény-

Krisztus levétele a keresztről – Joachim von Sandrart műve

A Lászlóffy-ház címere

elvesztette védelmi szerepét, 1786-tól börtönnek használták, itt raboskodott haláláig a híres betyár, Rózsa Sándor, sírja a vár melletti temetőben van.

A szamosújvári vártól délre eső területet 1696-ban vásárolták meg az örmények I. Lipót császár beleegyezésével. 1700-ban Verzerescul Oxendius örmény katolikus püspök engedélyt kapott városépítésre, amelynek alapjait Alexa római mérnök tervei alapján rakták le. Ez volt Kelet-Európa első előre megtervezett városa. Utcahálózata ma is szabályos négyszögeket alkot. Itt építték fel az erdélyi „örmény metropoliszt”, azaz Szamosújvárt. Ide költöztek Besztercéről a szászok által 1712-ben elűzött örmény előljárók. Szamosújvár lett az erdélyi örmények legfontosabb központja, az örmény katolikus püspökség székhelye.

A város gyors fejlődésnek indult. Lakói gazdag timárok (pontosabban tobakosok, szattyán és kordovánkészítők) és

marhakereskedők voltak. 1786. október 9-től II. József szabad királyi város rangjára emelte. 1849-ben, majd 1861–76. között Doboka vármegye székhelye volt.

Kirándulásunk során elsőként Rózsa Sándor sírját kerestük fel a vár melletti temetőben. Utána a városi múzeumba mentünk, amelyet 2024 nyarán nyitottak meg a korhűen felújított Lászlóffy-házban, amely egyike a város barokk emeletes házainak. 1744–1747 között építtette Lászlóffy Deodát. Az oszlopos kapura a felújítás során visszakerült a Lászlóffy család címere, amit a kommunista államosítás után legyaltak. A házat az 1830-as években a város megvásárolta és 1907-ig iskola működött benne. Ezt követően ebben az épületben avatták fel az Örmény Múzeumot, amelynek megálmodója Szungott Kristóf volt. Az épület a kommunista államosítás után szamos célt szolgált, volt gyár, ifjúsági otthon, ahol néptáncot is oktattak. A rendszerváltás után is egy ideig ifjúsági célokat szolgált. A helyszín a Kaláka néptáncgyűttes történetének is kiemelt helyszíne, 1991 őszén itt kezdődtek el az első próbák.

Idővel a ház borzasztó állapotba került és úgy tűnt, hogy a végső pusztulás vár rá, de végül 2021-ben megkezdődött a restaurálása és ma már a városi múzeum várja benne a látogatókat.

A Lászlóffy-ház földszinti termeiben a környékről származó őskori és római kori leletek vannak kiállítva, bőséges és értékes az éremgyűjtemény is.

Az emeleten a város közepkori és újkori történelme elevenedik meg, a Martinuzzi vár és a börtön, a világháborúk szörnyűségei, a város bombázása. Az örmény szobában a város örmény múltjához kapcsolódó tárgyak vannak kiállítva.

Nyugodtan elmondhatjuk, hogy szép és modern múzeumot látogattunk meg, háromnyelvű felirataival példaértékűek.

Innen az örmény katolikus székesegyházba mentünk, ahol a templom gondnoka sok érdekességet mesélt az örményekről, erdélyi életükről, szokásaikról, a város és a templom építéséről.

A ma is álló, legkorábbi kőtemplomunk az 1723-1724 között épült Salamon-templom. Ezt az örmény katolikus templomot, amely Szamosújvár első temploma, Simai Salamon és neje építtette. Eredetileg kőfallal volt körülvéve, ebbe volt beleépítve a Szent Kereszt kápolna.

A késő barokk stílusú örmény székesegyházat 1748-ban kezdték el építeni a város főterén. Az építéshez szükséges kiadásokat az örmény katolikus egyház és a hívek adományaiból fedezték, Mária Terézia királynő is hozzájárult a templom felépítéséhez. Sajnálatos módon nézeteltérések merültek fel a templomépítés idején, a város lakossága két csoportra szakadt, nem tudtak közös nevezőre jutni az építkezéssel kapcsolatban, aminek az lett a végeredménye, hogy a városban két templomot építettek egyidőben. Mindkettő gyönyörű, hiszen a két csoport versenyzett, hogy ki épít szőbb templomot. A főtéren álló templom lett az örmény katolikus székesegyház, a másik templom a Ferenc-rendieké lett.

A székesegyház oldalkápolnájában őrzik a *Krisztus levétele a keresztről* című festményt, amelynek kalandos története van. Erről a festményről sokáig azt tartották, hogy Peter Paul Rubens vagy a Rubens festészeti iskolához tartozó egykori tanítvány készítette.

Hogy miként került a kép Szamosújvárra, arról is legendák szólnak. Egyesek szerint I. Ferenc császár ajándéka, mások szerint a császárnak az örmények kölcsönt adtak, amit a császár nem tudott visszafizetni, helyette ezt a képet adta a templom főoltárára.

Rengeteg kutatás folyt a kép eredetére vonatkozóan, ma az elfogadott változat az, hogy a szamosújvári festményt nem Peter Paul Rubens flamand festő készítette,

hanem Joachim von Sandrart német festő műve, amelyet az örmények megvásároltak a székesegyház főoltárára, ahol 1944-ig állt. A második világháború idején számos műkinccsel együtt ezt is Budapestre szállították, ahonnan később visszakerült Bukarestbe, majd rövid időre a szamosújvári Történelmi Múzeumba. A Román Népköztársaság műemlékvédelmi bizottságának 1952-ben született rendelete kimondta ugyan, hogy a festmény újabb döntésig a szamosújvári múzeum

Örmény lakóház

tulajdonába kerül, ám mivel ott nem tudtak megfelelő körülményeket teremteni a mű őrzésére, 1953-ban átszállították a kolozsvári Művészeti Múzeumba. A festményt a kilencvenes évek elejétől napjainkig számos átiratban igényelte vissza a szamosújvári múzeum, míg végül 1999-ben visszakapták és a székesegyház oldalkápolnájába került, ahol mi is megcsodálhattuk.

Mi mással is fejezhetjük volna be az örmény metropoliszban tett kirándulásunkat, mint hagyományos örmény étellel, ángádsáburtt, amaz hurutos levest fogyasztottunk az egyik helyi vendéglőben. Bár a kirándulást karácsony előtt néhány nappal szerveztük, mégis szép számban, 43-an összegyűltünk, emellett három dési EKE-tag is csatlakozott hozzánk.

Salamon-templom, az első örmény kőtemplom a városban

Az örmény katolikus székesegyház

Februári bakancslista

- **Február 1. (szombat):** Látványtúra a „La Pleșe” homokkő sziklapadokhoz Dank (Dâncu), Ferenbánya (Ticu Colonie) és Forgácskút (Ticu) környékére (Egeres község). Kiskocsikkal oda-vissza 80-85 km, gyalog 10 km séta. Érdeklődni és bejelentkezni telefonon a túravezetőnél január 30-ig. Szervező: Kiss János.
- **Február 2. (vasárnap):** Gyalogtúra a Berkesi-szorosban és környékén (12-14 km). Utazás kiskocsikkal, indulás reggel 9-kor a Széchenyi téri volt Flip üzlettel szembeni parkolóból. Bejelentkezés online. Szervező: Szima Márton.
- **Február 5. (szerda):** Hagyományos séta a Páter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Február 8. (szombat):** Autóbuszos kirándulás a Transapuseana panorámaúton. Útvonal: Kolozsvár-Nagyenyed-Bucium, hazautazás az Aranyos völgyén. Utazás busszal, indulás: 7.30-kor a Fliptől. Bejelentkezés hamarosan online, vagy telefonon. Szervező: Kovács D. Zsuzsa. ♦ Meszes-hegység: Gereben-hegy, Barlang-völgyi jeges sziklavárat (20 km, 650 m szintkülönbség). Utazás kiskocsikkal. Bejelentkezni telefonon a túravezetőnél február 6-ig. Szervező: Kiss János.
- **Február 9. (vasárnap):** Gyerektúra a Hója-erdőben (12 km, 380 m teljes szintemelkedés). Az útvonal érinteni fogja a Bácsi-torkot és a Kerek-tisztást, majd a Hója-gerincen térünk vissza. Találkozás reggel 10-kor a Törökvgás tetején, a falumúzeumnál. Szervező: Kismihály Boglárka.
- **Február 12. (szerda):** Hagyományos séta az István-forráshoz (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János. ♦ EKE-találkozó tagoknak és szimpatizánsoknak 18 órától a János Zsigmond Unitárius Kollégium fizikumában Mezei Elemér vetítésével.
- **Február 14. (péntek):** Élet a felhők felett – Útinapló a Himalájából – vetítéssel egybekötött előadás Burista Emese és Benedek Szabolcs himalájai élményeiről. Helyszín: Planetarium Café, Főter 10. szám, 2. emelet.
- **Február 15. (szombat):** Bivalyos – Hideg-forrás – EKE-forrás – Gorbó-gerinc (13 km, 200 m szintkülönbség). Találkozás 8.45 órakor a Tanítók háza mögött, az M16-os végállomásán. Szervező: Kiss János. ♦ Buszos kirándulás Nagybányára és Șuiorra. Indulás reggel 7-kor a Fliptől. Bejelentkezés online vagy telefonon. Szervező: Szócs Miklós.
- **Február 16. (vasárnap):** Gyalogtúra a Kányafőre (10 km). Találkozás reggel 9.45-kor a 38-as busz Széchenyi téri megállójában (a busz 10.05-kor indul). Szervező: Pál Gyöngyi. ♦ Gyalogtúra a Hideg-havasra (16 km, 800 m teljes szintemelkedés). Utazás kiskocsikkal, indulás reggel 8-kor a volt Billa (jelenleg Supeco) parkolójából. Bejelentkezés online. Szervező: Kertész Levente.
- **Február 18. (kedd):** Látogatás a Történelmi Múzeumban: az *Elfeledett harcok és örök ékszerek – Vándorló barbárok a Római Birodalom válsága idején* című kiállítás megtekintése, amelyben látható a szilágysomlyói kincs. Találkozás a múzeum előtt 14 órakor. Szervező: Kovács D. Zsuzsa.
- **Február 19. (szerda):** Hagyományos séta a Cérna-forráshoz (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Február 22. (szombat):** Lomb – Kajántói fenyves – Bácsi-erdő (23 km, 640 m szintkülönbség). Találkozás 9-kor a vasútállomás előtt. Szervező: Kiss János. ♦ Gyalogtúra a Vörös-csúcsra (2113 m) (Radnai-havasok). Az útvonal hossza 12 km, teljes szintemelkedés 1080 m (tapasztalt túrázóknak ajánlott). Túrabakancs és túrabot használata kötelező. Utazás kisbusszal, indulás reggel 6.30-kor a Fliptől. Bejelentkezés online. Szervező: Kertész Levente.
- **Február 23. (vasárnap):** Szezonnyitó kerékpártúra (80 km). Útvonal: Kolozsvár – Kajántó – Nagyesküllő – Ördögkeresztúr – Nádasberend – Pusztatopa (palacsintasütőde) – Magyarnádas – Kolozsvár (végig aszfalton). Bejelentkezés online. Szervező: Szima Márton. ♦ Gyalogtúra a Majláth-kúthoz (15 km). Indulás reggel 9-kor a monostori végállomásról. Szervező: Csorba Anna.
- **Február 26. (szerda):** Hagyományos séta a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

Márciusi előzetes

- **Március 8. (szombat):** XXI. EKE-gyereksíverseny (17 év alattiaknak). Helyszín és időpont: Kisbányahavas üdülőtelep, a buszkáti sípálya, 10 óra. Jelentkezés hamarosan a siverseny.ekekolozsvar.ro weboldalon, határidő 2025. március 3., hétfő, dél (12 óra).
- **Március 9. (vasárnap):** Hangay Oktáv Családi Síverseny – VI. kiírás. Helyszín és időpont: Kisbányahavas üdülőtelep, a buszkáti sípálya, 10 óra. Indulhatnak: 2, 3, 4 és 5 vagy ennél több tagú csapatok, amelyek tagjai ugyanazon családhoz és ezen belül legalább két generációhoz tartoznak (pl. szülő-gyerek, nagyszülő-unoka stb.). Jelentkezés hamarosan a csaladasi.ekekolozsvar.ro weboldalon, határidő: 2025. március 3., hétfő dél (12 óra).
- **Március 19. (szerda):** EKE-közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceum dísztermében.

Ügyfélszolgálat

Keddtől péntekig előzetes telefonos egyeztetés alapján (Kolozsvár, Magyar / 21 Decembrie 1989 utca 116., az udvarban a bal oldali épület). Irodavezető: Kismihály Boglárka (0771-535848). Pénztár: az ügyfélszolgálati irodában. További naprakész információk a honlapon (ekekolozsvar.ro) vagy az egyesület Facebook-oldalán (EKE - Kolozsvár1891)

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Csorba Anna 0740-407652
 Kertész Levente 0740-082002
 Kiss János 0364-807639
 Kismihály Boglárka 0771-535848
 Kovács Zsuzsa 0747-070790
 Pál Gyöngyi 0742-373546
 Szabó János 0757-220682
 Szima Márton 0766-703575
 Szócs Miklós 0740-061741
 Elnök: Kovács Diószegi Zsuzsa 0747-070790
 Irodavezető: Kismihály Boglárka 0771-535848